

**Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти**

пошуку нового та генерації оригінальних ідей, зниженню психологічної інерції.

Отже, технологія ТРВЗ набуває особливого значення у контексті нової освітньої парадигми, оскільки значне мірою сприяє реалізації актуальної проблеми розвитку творчого потенціалу школярів.

Література

1. *Альтшуллер Г. С.* Творчество как точная наука / Г. С. Альтшуллер. – М.: Советское радио, 1979. – 168 с.
2. *Макрідіна Л. О.* Технологія творчості ТРВЗ / Л. О. Макрідіна // Управління школою. 2003. – № 32. – С. 12-26.
3. *Сухомлинський В. О.* Серце віддаю дітям. / В. О Сухомлинський – К.: Радянська школа, 1984. – 288 с.
4. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. П. Наволокова. – Х.: «Основа», 2009. – 176 с.

**ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ У КОНТЕКСТІ
РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ**

Вітюк В.В., Зуйко К.В.

Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки

E-mail: vityuk-valentyana@ukr.net

Нині у світовій практиці ефективність освіти пов'язується з реалізацією компетентнісного підходу до навчання. Компетентнісний підхід до навчання у початковій школі було запроваджено на підставі Державного стандарту початкової загальної середньої освіти (2011 р.), навчальних програм (2012 р., 2015 р., 2016 р.), у вимогах до контролю та оцінювання навчальних досягнень учнів (2014 р.). Однак, перехід на компетентнісні засади навчання недостатньо відображено у дидактичному та методичному забезпеченні, де все ще домінує знанневий компонент. Держстандарт початкової загальної середньої освіти 2011 року переважно орієнтував на формування в учнів молодшого шкільного віку предметних компетентностей. Натомість у світовому досвіді склалося розуміння компетентності

**Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти**

як інтегрованого результату освіти, здобутого особистістю.

Виклики часу зумовили розроблення концептуальних засад реформування загальноосвітньої школи – Концепції Нової української школи (2016 р.), Державного стандарту початкової освіти (2018 р.), у яких наголошується на тому, що в школі потрібно не лише формувати в учнів знання, а й наскрізні вміння, необхідні життєві та соціальні навички, що забезпечують готовність молодших школярів до життя в суспільстві.

Аналіз і узгодження багатьох позицій у використанні термінів «інтеграція знань», «інтеграція навчального матеріалу», «міжпредметні зв'язки», «міжпредметна інтеграція», взаємозв'язків між ними спонукало нас до ретельного вивчення зазначеного питання. Так, І. Бех стверджує, що сьогодні інтеграція — важлива умова сучасної науки і розвитку цивілізації в цілому. Інтеграція розглядається як вимога об'єднання у ціле будь-яких частин чи елементів і вважається необхідним дидактичним засобом, за допомогою якого можна створювати в учнів цілісну картину світу [1, с. 5].

У «Словнику української мови» поняття «інтеграції» (від лат. *integration* — відновлення, поповнення, від *integer* — цілий) визначається як «об'єднання чого-небудь у єдине ціле» [5, с. 35]. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови інтеграція трактується як «об'єднання в ціле будь-яких окремих частин та координація дій різних частин цілісної системи», «інтегрований як оснований на об'єднанні, інтеграції» [3, с. 500].

М. Вашуленко розглядає інтеграцію як «взаємне узгодження завдань окремих програм, щоб усунути дублювання, з одного боку, та створити умови для поглибленого засвоєння навчального матеріалу — з другого. Інтегрування завдань з різних предметів на змістовому, мотиваційному та процесуальному рівнях позитивно перебудовує весь навчальний процес, сприяє поєднанню в одному шкільному предметі узагальнених знань і умінь, які раніше формувалися розрізнено — у двох або кількох предметах» [2, с. 16].

Словосполучення «інтеграція навчання» у «Короткому термінологічному словнику з педагогіки» тлумачиться як «відбір

*Запровадження інтегрованого підходу до навчання
в закладах дошкільної та початкової освіти*

та об'єднання навчального матеріалу з різних предметів з метою цілісного, системного й різнобічного вивчення важливих наскрізних тем (тематична інтеграція); це творення інтегрованого змісту навчання — предметів, які об'єднували б в єдине ціле знання з різних галузей» [4, с. 16].

Аналіз лінгводидактичної та психологічної літератури, вивчення думок науковців дає змогу сформулювати і представити власну дефініцію інтегрованого навчання. Відтак, інтегроване навчання — це навчання, яке ґрунтується на поєднанні знань з різних навчальних предметів в один для цілісного сприйняття навколишнього світу. Тривалий час терміни «інтеграція навчального матеріалу» та «міжпредметні зв'язки» використовувалися як синоніми, оскільки поняття «інтеграції» до недавнього часу розуміли як міжпредметні зв'язки. Проте згодом, у II пол. XX ст., чітко окреслилася їх диференціація: у тих випадках, коли один предмет є основним, а відомості з іншого викладаються лише в допоміжній ролі з метою повторення, прискорення процесу навчання чи закріплення знань, умінь і навичок, є підстава говорити про міжпредметні зв'язки. Отож, ці поняття — пов'язані, але не тотожні, оскільки мають певні відмінності за змістом і функцією.

Сучасні науково-методичні дослідження засвідчують, що в системі початкової освіти інтеграція розглядається у таких аспектах: 1) як мета навчання, що передбачає створення в учнів цілісної уяви про навколишній світ як єдине ціле, в якому всі елементи взаємопов'язані; 2) як засіб навчання, що орієнтований на загальні основи зближення предметних знань; 3) як результат навчання — учень, порівнюючи, узагальнюючи, створюючи висновки, усвідомлює конкретний об'єкт цілісно у сфері уявлень і понять, що актуалізуються завдяки різнобічному сприйняттю предмета.

Отже, пошук шляхів удосконалення системи шкільної освіти сприяв відродженню та інтенсивному впровадженню такої форми навчальної діяльності, як інтегроване навчання, що урізноманітнює навчальну діяльність, спрямовує її на посилення інформаційного змісту та емоційне збагачення сприймання, мислення і почуттів учнів шляхом різнобічного пізнання явищ,

понять для створення цілісної картини світу.

Література

1. Бех І. Інтеграція як освітня перспектива / І. Бех // Початкова школа. – 2012. – № 5. – С. 5–6.
2. Вашуленко М. С. Інтеграція змісту з навчання грамоти, математики та ознайомлення з навколишнім середовищем у початковій школі / М. С. Вашуленко, Н. М. Бібік, Л. П. Кочіна // Педагогіка і психологія. – 2000. – № 1. – С. 16–20.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і гол. ред. В. Т. Бусел. – К. – Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
4. Короткий термінологічний словник з педагогіки / Укладач С. Г. Мельничук. – Кіровоград, 2004. – С. 16.
5. Словник української мови : в 11 томах. – Т. 4. – К., 1973. – С. 35.

СУТНІСТЬ ІНТЕГРОВАНОГО ВПЛИВУ ПРИРОДИ НА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Єпіхіна М.А.

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»
E-mail: dewdrop@ukr.net

Запровадження інтегрованого навчання є актуальним і важливим викликом сьогодення, оскільки його успішна реалізація передбачає досягнення якісної освіти, сприяє успішному запровадженню стандартів нової української школи й особистісній переорієнтації початкової ланки освіти.

Особливе місце серед інтегрованих засобів навчання належить «урокам мислення» в природі, які у 60-х роках ХХ ст. започаткував відомий український педагог — В. Сухомлинський. На думку О. Савченко, уроки мислення в природі — це інтеграція основних видів пізнавальної діяльності (спостереження, мислення, мовлення), з метою навчання, виховання й розвитку дітей молодшого шкільного віку [5].

Аналіз досвіду видатного педагога-гуманіста дозволив зробити низку умовиводів. В. Сухомлинський вважав природу найважливішим джерелом розумового розвитку дитини, тому, що